

KAPITTEL 14.4

LANGANGEN VESTGÅRD 4. SPOR ETTER KORT(E) OPPHOLD I SEINMESOLITIKUM

Gaute Reitan

C57604, Vestgård, 20/13, Porsgrunn kommune, Telemark	
Askeladden-ID	136593
Høyde over havet	39–41 m
Utgravingsleder	Gaute Reitan
Feltmannskap	5
Dagsverk i felt	15
Tidsrom for utgraving	16.08.–19.08.2010
Metode	Maskinell avtorving, konvensjonell steinalderutgraving, vannsilding, 4 mm
Avtorvet areal	Ca. 600 m ²
Utgravd areal	Prøvekvadranter og prøveruter: lag 1: 5,25 m ² , lag 2: 5 m ² , lag 3: 3,5 m ² , lag 4: 2,5 m ² , lag 5: 1,5 m ² , lag 6: 0,25 m ²
Utgravd volum	1,8 m ³
Volum pr dagsverk	0,12 m ³
Funn	8 littiske funn
Datering	Seinmesolitikum

INNLEDNING

Langangen Vestgård 4 ble registrert av Telemark fylkeskommune i 2010 som Ønnadalen øst, lokalitet 2 (ID 136593). Det ble gravd seks prøvestikk, hvorav ett var positivt. Det positive prøvestikket ga funn av ett flintavslag (Nyland 2010).

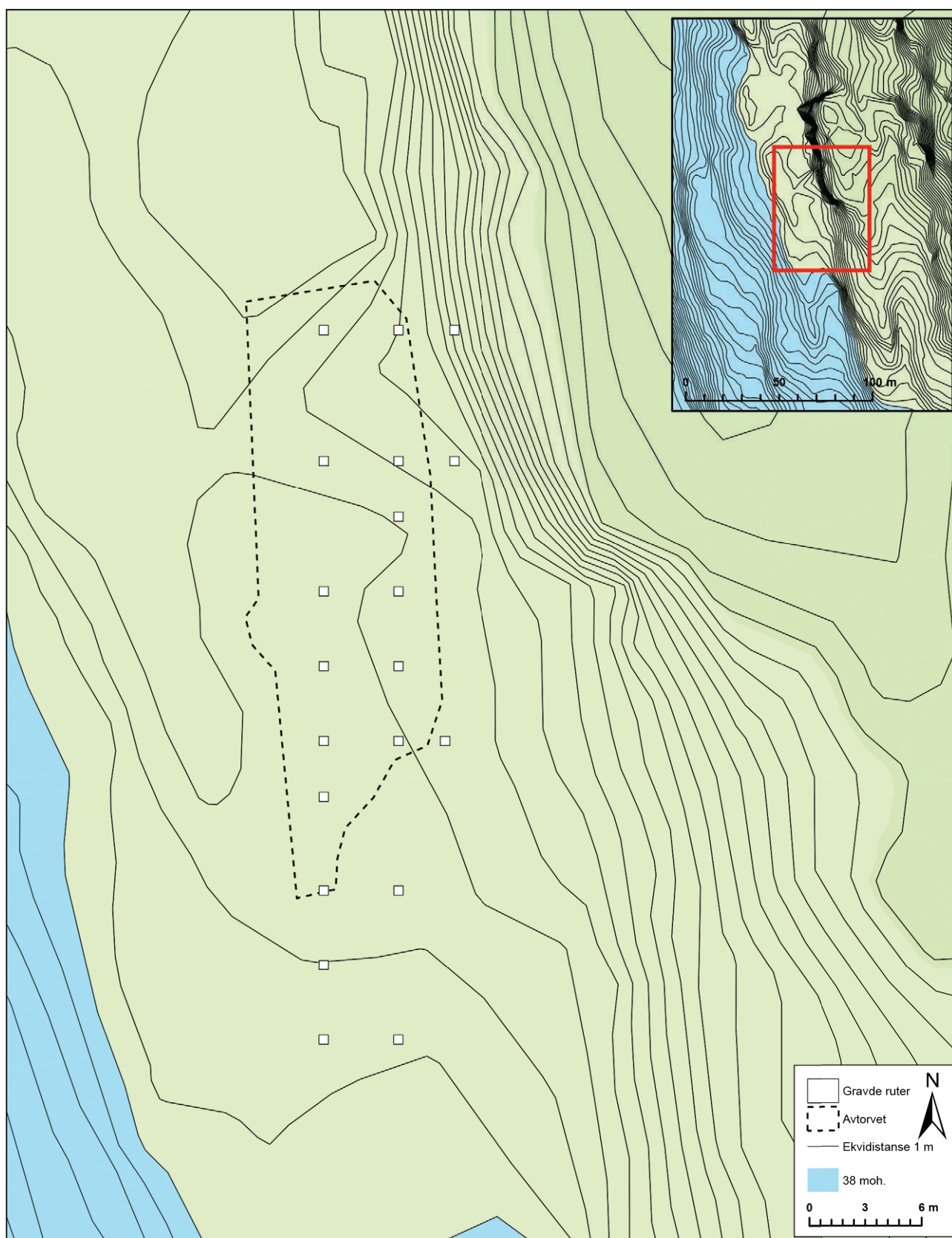
BELIGGENHET, TOPOGRAFI OG GRUNNFORHOLD

Lokaliteten ligger på en terrasse i en til dels bratt, vestvendt helling. Terrassen er orientert nord–sør, jevnt ca. 15 m bred og 40 m lang (ca. 600 m²). Den er naturlig avgrenset mot øst av en inntil ca. 10–12 m høy bergvegg uten overheng. I vest og parallelt med bergveggen i øst løper en lav, men markert rygg med eksponert berg på inntil 2–3 m høyde. Vest for denne forhøyningen faller terrenget bratt mot dalbunnen i vest. Inntil foten av bergveggen i øst ligger til dels tykke lag av utrast blokkstein, utrast og forvitret larvikitt fra selve bergveggen, samt av jordmasser utvasket fra terrenget ovenfor bergveggen. Terrenget stiger dermed noe inn mot bergveggen. For øvrig er terrassen i hovedsak plan.

Terrassens høyeste punkt på 41 moh. består av en liten morene med en del blokkstein lengst sør på terrassen. Herfra faller terrenget jevnt og slakt mot en myrlendt, mindre forsenkning i nord (ca. 39,5 moh.), mens det mot sør faller noe brattere mot en ny terrasse, hvor lokaliteten Langangen Vestgård 5 ligger på ca. 36–28 moh.

Forut for utgravingen var vegetasjonen på stedet dominert av plantet gran, ispedd enkelte løvtrær langs terrassens ytterkanter. Undervegetasjonen besto av gras- og lyngvekster samt enkelte bregner i de fuktigere delene i nord. Morenemassenes tykkelse varierte noe. Undergrunnen på det meste av terrassen besto av inntil ca. 10 cm tykk mørkebrun, humøs jord under torva. Under dette fantes lysere, gulbrun, grusholdig sand, trolig gammel strandgrus. Dypere nede lå lysere, mer kompakte masser med innslag av aurhelle i de dypest gravde prøverutene. Stedvis fantes en del knyttneve- til hodestor stein, særlig i den lille moreneryggen lengst sør på terrassen.

Stedet syntes som en gunstig lokalisering for en strandbundet steinalderlokalitet. Fra sørlige og

Figur 14.4.1. Topografi og undersøkt område på Langangen Vestgård 4.

Figure 14.4.1. Local topography and excavated area at Langangen Vestgård 4.

Figur 14.4.2. Avtorøying på Langangen Vestgård 4, sett mot sørsørøst.

Figure 14.4.2. Langangen Vestgård 4 facing south-south-east, prior to excavation.

vestlige deler av lokaliteten må det ha vært svært godt utsyn over fjorden mot både nordvest, vest og sør.

UNDERSØKELSE OG FUNN

Lokaliteten ble undersøkt ved gravning av totalt 21 prøvekvadranter jevnt fordelt utover hele terrassen. Prøvekvadrantene ble gravd i mekanisk oppdelte lag à 10 cm. Stedvis var løsmassene så grunne at bare ett til to lag ble gravd, mens andre steder ble det gravd i inntil seks lag, inntil berg eller svært kompakt undergrunn ble påtruffet. I prøvekvadrantene ble det gjort til sammen kun åtte funn, hvorav seks udiagnostiske avslag av bergart og to av kvarts. Fire av funnene ble gjort i lag 3, to i lag 4 og ett i både lag 2 og 5. Bergartsavslagene ser alle ut til å være av en tett bergart, muligens hornfels. Ett av avslagene har mulige slipespor. Dette kan i så fall stamme fra en øks, men slipesporene er utydelige og usikre. Alle funnene ble samlet inn fra prøvekvadranter gravd sentralt på flata. Medregnet det ene flintavslaget fra

fylkeskommunens registrering foreligger totalt ni funn fra Langangen Vestgård 4. På bakgrunn av den lave funnfrekvensen ble lokaliteten ikke prioritert for nærmere undersøkelse.

KILDEKRITISKE FORHOLD

Erosjonsmassene inntil bergveggen i øst har dannet et til dels tykt lag som har overleiret den opprinnelige markoverflata. Det kan ikke utelukkes at det har vært aktiviteter i steinalderen inntil denne bergveggen, men spor etter dette kan i så fall ligge under inntil 1,5 m tykke lag av erosjonsmasser.

DATERING OG KONKLUSJON

De få funnene gjør at Langangen Vestgård 4 ikke kan betraktes som noen egentlig boplass. Funnene er trolig spor etter kortvarige aktiviteter på stedet, som har omfattet en begrenset bearbeidelse av bergart og flint, kanskje primært oppskjerping av bergartsøkser. Basert på lokalitetens beliggenhet på ca.

*Figur 14.4.3. Graving av prøveruter på Langangen Vestgård 4, sett mot nordøst.
Figure 14.4.3. Work in progress, photo facing north-east.*

40 moh. er seinmesolittisk tid, omkring 4300 f.Kr. (ca. 5300 BP), den mest sannsynlige dateringen av aktivitetene på stedet. Funnene er svært få og tillater ingen sikre konklusjoner, men motsier ikke en slik datering. Det kan imidlertid ikke utelukkes at funnene fra Langangen Vestgård 4 kan være spor etter perifer aktivitet med relasjon til den lavereliggende Langangen Vestgård 5 i sør.

LANGANGEN VESTGÅRD 4, A COASTAL SITE WITH SCARCE, PROBABLY LATE MESOLITHIC FINDS

This site is situated 39–41 m.a.s.l. on a ca. 600 m² big terrace facing west. To the east, the terrace is

delimited by a steep cliff wall, whereas a low bed-rock ridge makes for good shelter from the valley, the former fjord, in the west. The site was surveyed by digging 21 evenly spread test squares (0.5 x 0.5 m). From these test squares, only eight artefacts were collected: six of stone and two of quartz. As the finds are undiagnostic and few, no further excavation of Langangen Vestgård 4 was carried out. Nevertheless, it is likely that the finds are traces of one or few very short stays during the Late Mesolithic. It can also be argued that the finds can be viewed as associated with one of the bigger sites in the area, for instance Langangen Vestgård 5, just south of the Langangen Vestgård 4 terrace.